

Ομιλία Πρωθυπουργού κ. Αντώνη Σαμαρά
Στο Σύλλογο Αποφοίτων Πανεπιστημίου Harvard

Αγαπητοί φίλοι,

Σήμερα θέλω να μοιραστώ μαζί σας κάποιες σκέψεις και κάποιες αλήθειες, που αφορούν το σήμερα και το αύριο, αυτά που κάποτε μάθαμε κι εκείνα που δεν σταματήσαμε να ψάχνουμε, αυτά που νομίζουμε ότι ξέρουμε κι εκείνα που δεν σταματά να μας διδάσκει η ίδια η ζωή, ιδιαίτερα σε κρίσιμες ώρες και σε εποχές κρίσης.

Κάποιος είχε πει ότι κάθε μεγάλη αλήθεια περνάει από 3 στάδια: πρώτα αμφισβητείται, μετά βρίσκει σφοδρή αντίδραση και στο τέλος θεωρείται αυτονόητη. Εμείς έχουμε περάσει το πρώτο στάδιο, πολεμάμε στο δεύτερο και είμαι σίγουρος ότι πολύ σύντομα θα πετύχουμε το τρίτο. Πολύ σύντομα.

Θέλω απόψε να σας πω πως μπορεί να μάθαμε να χειριζόμαστε αριθμούς. Αλλά εκείνο που δεν διδάσκεται, εκείνο που ποτέ δεν θα σου διδάξουν, είναι τι να κάνεις, όχι με τους αριθμούς, αλλά με τους ανθρώπους που βρίσκονται πίσω από τους αριθμούς.

Μάθαμε να διαχειριζόμαστε προβλήματα. Αλλά εκείνο που κανείς δεν μπορεί να διδάξει ή να πει ότι γνωρίζει, είναι πώς να διαχειρίζεται μια κρίση, δηλαδή προβλήματα, μέσα σε προβλήματα, μέσα σε άλλα πολύ μεγαλύτερα προβλήματα. Γιατί κρίση έχεις όταν τα προβλήματα γενικεύονται. Αυτά όλα δεν μπορούν να στα διδάξουν με τεχνικές. Δεν σου τα περιγράφει οποιοδήποτε μοντέλο σε οποιαδήποτε βιβλιογραφία... Πρέπει τις λύσεις να τις αναζητήσεις πριν απ' όλα μέσα σου, στην ίδια τη βαθύτερη υπαρξή σου, στην Ψυχή και τη Συνείδησή σου. Και στη βεβαιότητα ότι τη λύση που θα δώσεις την πιστεύεις. Στην Παιδεία που απέκτησες. Στις αρχές και τα πρότυπα που συγκροτούν την προσωπικότητά του καθενός μας. Στις αρχές και τις αξίες που ασπάζεσαι κι εσύ κι εκείνοι που βρίσκονται γύρω σου.

Στις αρχές και τα πρότυπα που ασπάζεται τελικά η κοινωνία, πέρα από το θόρυβο της εφήμερης επικαιρότητας. Πέρα από τις κραυγές που ακούγονται πολλές φορές από τα ΜΜΕ. Και πέρα από του ψιθύρους που ακούγονται πάντοτε δίπλα στον καθέναν. Γιατί στις ομαλές εποχές έχεις την πολυτέλεια να παρασύρεσαι από το θόρυβο. Αλλά σε εποχές κρίσης έχεις την υποχρέωση να ακούς τη φωνή της Συνείδησής. Αλλά και να αφουγκράζεσαι την αγωνία των γύρω σου, εκείνη που δεν κραυγάζει, αυτή που δεν εκφράζεται πολλές φορές, αλλά που μπορείς να τη διαβάσεις στα μάτια τους.

Με δύο λόγια, στις κρίσιμες στιγμές έχεις την υποχρέωση να ξεχωρίζεις το θόρυβο από την ουσία. Να βλέπεις μπροστά! Να ανοίγεις δρόμους εκεί που φαίνονται μόνο αδιέξοδα. Να κάνεις ρήξεις εκεί που δύσκολα κανείς τολμά: με ό,τι κρατά, δηλαδή, την κοινωνία δεμένη σε ένα χθες ζοφερό. Να κάνεις άλματα σε ό,τι δεν πλησίασαν οι περισσότεροι: σε ένα ελπιδοφόρο αύριο. Να ενώνεις εκείνους που ως τώρα δεν σκέφτηκαν ποτέ να ενωθούν. Και να διαχωρίζεις τη θέση σου απ' όσους κρατούσαν ως τώρα τα σκήπτρα της λεγόμενης «πολιτικής ορθότητας» φέρνοντας, πολλές φορές, την κοινωνία στα ίδια τα σημερινά της αδιέξοδα.

Και απλώς να τρέξουμε δεν αρκεί. Πρέπει να τρέξουμε πολύ γρήγορα, αλλιώς, αν οι άλλοι συνεχίσουν να τρέχουν πιο γρήγορα από εμάς, ούτε καν στο ίδιο σημείο δεν θα βρεθούμε. Θα βλέπουμε τις πλάτες τους από ακόμα πιο μακριά!

Είναι εύκολο να λέμε και να φωνάζουμε ότι χαντάκωσε την Ελλάδα η λογική του «πολιτικού κόστους». Το πραγματικό δύσκολο, σε κρίσιμες στιγμές, είναι να τολμάς να παίρνεις κόστος για να βοηθήσεις να βγει η Χώρα από την κρίση.

Διάβαζα προ ημερών ένα βιβλίο του Κολομβιανού Νομπελίστα συγγραφέα **Gabriel García Márquez**, και λέει το καταπληκτικό «Αυτός που περιμένει πολύ, δεν θα πρέπει να περιμένει πολλά!».

Είναι εύκολο να λέμε ότι για πολλά πράγματα ως τώρα υπήρχαν νόμοι, αλλά έλειπε η πολιτική βούληση να εφαρμοστούν. Το πραγματικά δύσκολο, σε κρίσιμες στιγμές, είναι να δείχνεις ότι τώρα υπάρχει η απαραίτητη πολιτική βούληση για να λειτουργήσει η Δημοκρατία και η νομιμότητα. Είναι εύκολο να λέμε ότι δεν υπάρχει η Δημοκρατία χωρίς νομιμότητα. Το πραγματικά δύσκολο είναι να αποκαθιστάς τη νομιμότητα, να διώκεις την αυθαιρεσία, την παρανομία, την αδικία. Να δίνεις στον πολίτη την αίσθηση ασφάλειας που του είναι πάντα απαραίτητη. Αλλά σε εποχές κρίσης του είναι δύο φορές απαραίτητη.

Είναι εύκολο να λέμε ότι ο λαός χρειάζεται πάντοτε προοπτική. Και σε δύσκολες στιγμές Ελπίδα! Το αληθινά δύσκολο είναι να δώσεις ελπίδα στον κόσμο. Να τον πείσεις ότι κάτι αλλάζει σε σύγκριση με ένα αρρωστημένο χθες. Και ότι μια Ελλάδα καλύτερη, δεν είναι «άπιαστο όνειρο». Πως ό,τι δεν έγινε ποτέ ως τώρα, μπορεί να γίνει από δω και στο εξής! Πως ό,τι δεν καταφέραμε ποτέ ως τώρα, μπορεί να γίνει αύριο πραγματικότητα. Κι ότι αυτό ακριβώς, ένα καλύτερο αύριο, δεν είναι μακριά. Είναι κοντά, αν πραγματικά θελήσουμε και αν πραγματικά δουλέψουμε γι' αυτό. Σε μια στιγμή, λοιπόν, που το αύριο δεν περιμένει, το να αναβάλλεις είναι σαν να έχεις αποφασίσει να ζεις στο χθες, ώστε τίποτα να μην αλλάξει!

Να σας δώσω ένα παράδειγμα ιστορικό: Το 1974, όταν το δικτατορικό καθεστώς κατέρρεε σε συνθήκες εθνικής κρίσης και ήλθε ο Κωνσταντίνος Καραμανλής, τότε όλος ο Ελληνικός λαός αναθάρρησε. Αλλά πολλοί, παρά τη χαρά και την ανακούφιση που ένιωθαν, έμειναν επιφυλακτικοί: Γιατί; Διότι η απλούστατα η Ελλάδα, ενώ είχε μακρά παράδοση αγώνων Ελευθερίας και Δημοκρατίας, παρ' όλα αυτά δεν είχε καταφέρει ως τότε να θεμελιώσει ανθεκτικούς δημοκρατικούς θεσμούς. Ο κοινοβουλευτισμός ως τότε ήταν «διάλειμμα», δεν ήταν κανόνας στην Ιστορία μας. Ήταν φωτεινά διαλείμματα που διακόπτονταν από δικτατορίες, πραξικοπήματα, επαναστάσεις, πολέμους και διχασμούς.

Πολλοί, λοιπόν, τότε αμφέβαλλαν ότι θα καταφέραμε ποτέ να θεμελιώσουμε πραγματικά κοινοβουλευτική Δημοκρατία. Κι όμως, τα καταφέραμε! Και μετά το 1974 ζήσαμε τη μεγαλύτερη περίοδο σταθερότητας και πολιτικών ελευθεριών που υπήρξε ποτέ στην Ελλάδα. Αυτό που πολλοί θεωρούσαν «αδύνατο» - ή και αδιανόητο ακόμα - έγινε τότε πραγματικότητα.

Μετά από μια πολύ βαθιά εθνική και πολιτική κρίση, η Ελλάδα κατάφερε να κάνει το άλμα προς τα μπρός!

Πέρα και πάνω από κόμματα, πέρα και πάνω από πρόσωπα και συγκυρίες, πέρα και πάνω από συγκυρίες, πιστεύω ότι μέσα από τη σημερινή απροσδόκητα βαθειά και - λόγω των απίστευτων θυσιών - τρομακτικά επώδυνη κρίση, αυτό οφείλουμε να κάνουμε απέναντι στην Πατρίδα, να κάνουμε εκείνο που έγινε χθες και σήμερα: Να βρούμε τη δύναμη για το άλμα προς τα εμπρός!

Να γίνουμε μια χώρα «φυσιολογική». Όπου θα θεωρείται πλέον αυτονόητο ότι λειτουργούν οι νόμοι και γίνεται σεβαστή η νομιμότητα. Όπου θα θεωρείται πλέον αυτονόητο ότι δεν μπορούμε να μοιράζουμε αυτό που δεν παράγουμε. Ότι δεν μπορούμε να δανειζόμαστε και να συντηρούμε μια εφήμερη ευημερία με δανεικά σε βάρος των επόμενων γενεών, δηλαδή των παιδιών μας. Ότι θα θεωρείται πλέον αυτονόητο ότι χτυπάμε την ανεργία με επενδύσεις, χτυπάμε τη φτώχεια με ευκαιρίες, χτυπάμε την αδικία με επιβολή της νομιμότητας και με ταχύτατη απονομή της δικαιοσύνης, ότι χτυπάμε το έγκλημα με αποτελεσματική αστυνόμευση, πάντα μέσα στα πλαίσια της δημοκρατικής νομιμότητας.

Κι όπου, όποιος κοροϊδεύει τον Ελληνικό λαό, θα ξέρει ότι ο λαός θα του γυρίσει την πλάτη. Όποιος υποκύπτει στον πειρασμό του λαϊκισμού και της ακρότητας, όποιος καλύπτει ή όποιος χαϊδεύει ακραίους, θα ξέρει ότι η κοινωνία θα τον απομονώσει. Όπου η δημοκρατία λειτουργεί,

όπου η δικαιοσύνη λειτουργεί, και πάνω από όλα για εμένα όπου η αξιοκρατία λειτουργεί. Η αξιοσύνη.

Αυτό, που τόσα χρόνια ακούγονταν στην Ελλάδα «ουτοπικό» και «ανέφικτο», δεν είναι ούτε ουτοπικό ούτε ανέφικτο. Είναι η επιλογή που κάνουμε. Είναι ο στόχος που διαλέξαμε. Είναι ο δρόμος που επιλέξαμε. Είναι εκεί που, ναι το πιστεύω, μπορούμε και θα φτάσουμε σύντομα. Όλοι μαζί!

Το - πρώτο και πιο κρίσιμο - βήμα το ολοκληρώνουμε τώρα: Δεν δανειζόμαστε πια για τα τρέχοντα έξοδά μας. Το πρωτογενές πλεόνασμα είναι ακριβώς το πρώτο βήμα για να μη ζητάμε συνεχώς δανεικά. Γιατί όποιος ζητά δανεικά για τις τρέχουσες ανάγκες του, δεν είναι ελεύθερος, αναγκάζεται να υποκύπτει σε δυσβάστακτους όρους. Το πρώτο βήμα, λοιπόν, είναι να απαλλαγούμε από την ανάγκη να δανειζόμαστε συνεχώς για τα τρέχοντα έξοδά μας.

Αυτό το πετύχαμε! Δεν το πέτυχε η κυβέρνηση. Το πέτυχε με το αίμα του ο Ελληνικός λαός. Κι αυτό είναι το πρώτο βήμα προς την οικονομική Ελευθερία του.

Το επόμενο βήμα είναι η Ανάκαμψη. Να αρχίσει η αντίστροφη μέτρηση εξόδου από την κρίση. Να φύγουμε από την θλιβερή αριθμητική των νέων ανέργων κάθε μέρα. Και να μπούμε στην ελπιδοφόρα αριθμητική των νέων θέσεων εργασίας. Αυτό θα είναι το μεγάλο βήμα προς την κατοχύρωση και της κοινωνικής συνοχής. Γιατί δεν υπάρχει κοινωνική συνοχή χωρίς Ελπίδα.

Ανάκαμψη με τρόπους παραδοσιακούς, όπως ο Τουρισμός και η Ναυτιλία! Αλλά και με νέους, όπως η καινοτομία και ο μαγικός κόσμος της Πληροφορικής!

Κι αυτό δεν είναι πια μακριά. Όλοι πλέον το βλέπουν να ξεκινά από την επόμενη χρονιά. Με χαμηλούς ρυθμούς στην αρχή. Και με επιταχυνόμενους στη συνέχεια.

Το τρίτο βήμα είναι η έξοδος, η ασφαλής έξοδος, στις αγορές. Για να αντιμετωπίζουμε «φυσιολογικά», όχι με διαρκείς δύσκολες διαπραγματεύσεις, την εξυπηρέτηση χρέους, τόκων και χρεολυσίων που πρέπει να πληρώνουμε κάθε χρόνο. Κι αυτό επίσης δεν είναι μακριά. Κατά πάσα πιθανότητα θα ξεκινήσει μέσα στην επόμενη χρονιά, το 2014. Ήδη μάλιστα, τα περιβόητα **spreads** βρίσκονται πιο κάτω απ' ό,τι ήταν στις 20 Απριλίου του 2010, όταν μπήκαμε στο Μνημόνιο. Πιο κάτω! Τα μακροχρόνια ελληνικά ομόλογα είχαν ευτελιστεί πριν ένα χρόνο: τα αγόραζαν με 14 λεπτά στο ευρώ. Σήμερα έχουν αγγίξει τα 70 λεπτά στο ευρώ και ανεβαίνουν! Οι αγορές ήδη, προεξοφλούν ότι η Ελλάδα σταθεροποιήθηκε και οικονομικά και πολιτικά. Σύντομα θα μπορεί να δανείζεται και φυσιολογικά.

Και το τελευταίο βήμα είναι όταν η Ελλάδα θα έχει επιτύχει σταθερή και βιώσιμη ανάπτυξη, ώστε τα πλεονάσματά της να καλύπτουν πλήρως και τα τρέχοντα έξοδά της και τις δανειακές υποχρεώσεις της και να 'χει και περίσσευμα για να μειώνει τα χρέη της. Αλλά και για να καλύπτει τις αδικίες που έγιναν. Για να διαφυλαχτεί μακροπρόθεσμα πια η κοινωνική συνοχή.

Αυτό θα είναι το τελικό βήμα απελευθέρωσης της χώρας από τα δεσμά του Μνημονίου και οριστικής εξόδου από την κρίση. Κι αυτό πια είναι δρομολογημένο.

Αλλά ενώ θα έχουμε βγει από την κρίση, δεν θα πάψουμε να χτυπάμε πέντε πράγματα: Την φοροδιαφυγή, τη δημόσια σπατάλη, τη γραφειοκρατία, την ανομία, και τους υψηλούς και άδικους φόρους. Αυτός ο αγώνας δεν σταματάει. Διότι η χώρα πρέπει να φτάσει σε επίπεδα ευημερίας το συντομότερο, αλλά σε πολύ πιο στέρεες βάσεις απ' ό,τι ήταν ποτέ.

Το επαναλαμβάνω: Θα φτάσουμε στα επίπεδα ευημερίας που είχαμε πριν την κρίση τα επόμενα χρόνια. Αλλά σε βάσεις ανταγωνιστικότητας, σε ένα υπόβαθρο ανταγωνιστικότητας, που δεν είχαμε ποτέ ως τώρα.

Κι αυτό ίσως ακούγεται «αδιανόητο» για κάποιους. Είναι αυτό ακριβώς που επιλέξαμε και θα πετύχουμε. Και θα το πετύχουμε σε πείσμα της

ηττοπάθειας και της καχυποψίας. Για άλλη μια φορά, μέσα σε κρίσιμες στιγμές, η Ελλάδα βρίσκει τη δύναμη και την ωριμότητα να κάνει το άλμα σε ένα καλύτερο αύριο. Που της αξίζει. Και που το χρωστάει στον εαυτό της.

Αυτό το άλμα προς τα μπρος κάποιοι δεν το θέλουν. Κάποιοι προσπαθούν να το εμποδίσουν. Για κάποιους είναι «μομφή» να πιστεύεις στην Ελλάδα. Είναι «μομφή» να πιστεύεις σε πρωτογενή πλεονάσματα. Είναι «μομφή» να δημιουργείς πρωτογενή πλεονάσματα, για πρώτη φορά εδώ και πάρα πολλά χρόνια. Είναι «μομφή» να περνάς από την ύφεση στην ανάκαμψη, για πρώτη φορά εδώ και έξι χρόνια. Είναι «μομφή» να πιστεύεις στη νομιμότητα. Είναι «μομφή» να αποκαθιστάς τη νομιμότητα. Είναι «μομφή» να αντιστέκεσαι στις ακρότητες και τις παρανομίες. Εμείς απαντάμε στις «μομφές» και προχωράμε. Η δημοκρατία δεν φοβάται την αλήθεια και δεν φοβάται τις «μομφές» από τα υπολείμματα του παρελθόντος. Επειδή εφαρμόστηκε ο νόμος και αποδίδεται στον Ελληνικό λαό ένα δημόσιο κτίριο. Περάσαμε πολλά δύσκολα και πολύ πιο δύσκολα. Ο λαός απαιτεί να προχωρήσουμε. Ο λαός απαιτεί να κάνουμε περισσότερα και ταχύτερα. Ο λαός απαιτεί να μην κάνουμε πίσω. Και δεν θα κάνουμε πίσω...

Φτάνει να έχουμε στο νου μας ένα ακόμα. Όλο αυτό το κομμάτι της κοινωνίας που έχασε την εμπιστοσύνη του στη δημοκρατία και στράφηκε σε ακρότητες. Αυτούς πρέπει να έχουμε στο νου μας. Όλους αυτούς, ιδιαίτερα τα νέα παιδιά, που υπέκυψαν στον πειρασμό της ακραίας ρητορείας και του λαϊκισμού. Η πρώτη μας υποχρέωση είναι να τους εμπνεύσουμε ξανά τα νέα παιδιά! Όλους αυτούς που υπέκυψαν στα διχαστικά συνθήματα να τους κερδίσουμε ξανά.

Η γενιά μας αδίκησε τους νέους ανθρώπους. Έδιωξε τους νέους ανθρώπους. Αλλά θα τους ξανακερδίσει!

Στη Χώρα αυτή δεν περισεύει κανείς. Σε όποιο ψέμα κι αν πίστεψε κάποιος, η αλήθεια είναι πιο μεγάλη και τον χωράει, η Πατρίδα είναι πιο μεγάλη και τον θέλει, η Δημοκρατία είναι πιο μεγάλη και τον χρειάζεται.

Αυστηροί πάντα απέναντι στις ακρότητες, αλλά και απόλυτα ενωτικοί με όποιους θέλουν να βοηθήσουν τη Χώρα.

Κλείνοντας να θυμάστε: Η Ελλάδα όχι απλώς μπορεί να γίνει «φυσιολογική» χώρα, όχι απλώς μπορεί να κερδίσει την οικονομική της Ελευθερία και να αποκαταστήσει πλήρως την κοινωνική συνοχή, αλλά μπορεί να γίνει και υπόδειγμα Ανάπτυξης με ανταγωνιστικότητα και ευημερία.

Αυτό δεν το λένε τα βιβλία, δεν το διδάσκουν τα Πανεπιστήμια, ούτε και σε αυτό που όλοι εμείς είχαμε την τύχη, πτυχιακά ή μεταπτυχιακά να βρεθούμε. Το λέει πρώτα-πρώτα η Ψυχή μας, το φωνάζουν οι καλύτερες παραδόσεις του Ελληνικού λαού...

Κι επειδή το πιστεύουμε, το κάνουμε πράξη! Ήδη έγιναν τα πρώτα και πιο δύσκολα βήματα. Δεν είμαστε στην αρχή του δρόμου. Είμαστε κοντά στο τέρμα της μεγάλης δοκιμασίας, αυτού του «Μαραθώνιου» που περνάμε όλοι μαζί. Κι όσο κι αν υπάρχουν δυσκολίες και μετά, τα πιο δύσκολα πια έχουν περάσει.

Το αξίζουμε, λοιπόν, και το χρωστάμε στα παιδιά μας.

Άλλωστε κι αυτό το χρέος, προς τον εαυτό μας και προς τα παιδιά μας, δεν το διδάσκουν τα βιβλία. Το υπαγορεύει η συνείδησή μας.

Η Εθνική μας συνείδηση πάνω από όλα, η δημοκρατική μας συνείδηση, η συνείδηση εκείνου που είμαστε, εκείνου που μπορούμε κι εκείνου που οφείλουμε να κάνουμε.

Σας ευχαριστώ πολύ